ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА КАЛЕКТЫВУ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ Я. КУПАЛЫ

№ 20 (175) 15 кастрычніка 1991 года

СІМВАЛЫ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

«... ПАКРЫЙ САБОЙ НАРОДНЫ РУХ!»

Да гісторыі беларускага нацыянальнага сцяга

«Які сцяг прызнаеш над сабой, якому сцягу верыш і молішся, што ўшаноўваеш, з чым лучыш сваю мінуўшчыну і сваю будучыню — гэта тыя пытанні, якія нязменна паўстаюць, калі спрабуюць нанова вызначыць шляхі нацыянальнага развіцця» — сказаў навуковец. Нам добра знаёма аблічча аматараў руйнаваць «до основанья», і гэта, відаць, мела пэўнае значэнне, калі рух новага беларускага Адраджэння адназначна выказаўся за традыцыйныя сімвалы — нацыянальны бела-чырвона-белы сцяг і гістарычны герб Пагоня.

Чалавек з бела-чырвона-белым штандарам у руках ужо трывала і рязрушна стаіць на роднай зямлі, ён урастае ў яе каранямі, падсечанымі ранейшым генерацыям таталітарнай сякерай. Вядома, узняць сцяг прасцей, чым вывучыць мову, спасцігнуць таінствы нацыянальнае гісторыі і духоўнасці. Але гэта значыць запачаткаваць працэс Адраджэння ў сабе.

Вексілалогія (сцягазнаўства) адрознівае дзяржаўную, афіцыяльна ўзаконеную, і нацыянальную сімволіку. Апошнюю нельга ні ўвесці, ні адмяніць якім-небудзь юрыдычным актам, бо яна існуе аб ´ектыўна. Сцягазнаўца К. Іваноў дае наступнае азначэнне: «Спрадвеку склалася гама любімых народам, найбольш распаўсюджаных у народзе колераў. Гэтыя колеры былі асноўнымі ў строях, прадметах побыту... Палотнішчы нацыянальных колераў прынята называць нацыянальнымі сцягамі». Як правіла, нацыянальныя сцягі становяцца і дзяржаўнымі, бо нацыянальная свядомасць народа заўсёды імкнецца ўвасобіцца ў суверэннай яго дзяржаўнасці.

Якая ж найбольш характэрная гама беларускае вышыўкі, ткацтва? Самы распаўсюджаны колер — чырновы (часам з чорным) на белым фоне. Гэта датычыцца мужчынскіх і жаночых строяў, ручнікоў, абрусаў з усіх рэгіёнаў Беларусі. Наяўнасць бела-чырвонае гамы — не выпадковасць: яна сведчыць пра архаічнасць традыцыйнае культуры Беларусі.

У гісторыі Беларусі гэтыя ўлюблёныя народам колеры, выяўленыя на вайсковых харугвах і штандарах, не раз клікалі яго на абарону Бацькаўшчыны. Яшчэ «Слова аб палку Ігаравым» сведчыць пра чырвоны сцяг і белую харугву. Гербам і сцягам Вялікага княства Літоўскага — Старабеларускае дзяржавы — стала белая (срэбная) выява конніка з узнятым мячом (Пагоня) на чырвоным палотнішчы або шчыце. Пра паходжанне Пагоні грунтоўна пісалі Г. Штыхаў, А. Цітоў, А. Грыцкевіч, М. Ткачоў. Зазначу, што гама гэтага гістарычнага герба адлюстроўвае архаічную знакавую сістэму колераў. «Збройнага рыцара на кані» атаясамліваюць са св. Юрым — апекуном Беларусі. Ён, як і генетычна блізкі яму св. Георгій — змеяборац з герба Масквы, у народнай свядомасці набываў рысы бога Ярылы, таму нездарма шасціканцовы крыж на шчыце Пагоні завуць Ярылавым.

Карціна «Бітва пад Воршай 1514 г.», якая створана, мяркуюць, удзельнікам бітвы, а захоўваецца ў Варшаўскім нацыянальным музеі, з фатаграфічнай дакладнасцю ўзнаўляе дэталі той пераможнай бітвы з пераважаючымі сіламі Масковіяў. Кожны беларускі рыцар трымае дзіду, на канцы якое — доўгі белы сцяжок ці вымпел з паземнаю чырвонай паласой пасярэдзіне і вертыкальнай бліжэй да дрэўка. Гэта не што іншае, як Крыж св. Юрага, метафара Пагоні. Падобныя сцягі, толькі, натуральна, чорна-белыя, на гравюрах «Кронікі» М. Бельскага: «Бітва пад Варнай 1444 г.» — сцягі і вымпелы, аналагічныя апісанаму; «Бітва пад Абертынам 1531 г.» — трохпалосны сцяг.

За Жыгімонта III Вазу афіцыяльна ўздымалі чырвона-бела-чырвоны сцяг, за Уладзіслава IV — чырвона-бела-чырвона-белы (XVII ст.). Іх расфарбоўка непасрэдна вынікала з колераў дзяржаўных гербаў Кароны Польскае і Вялікага княства Літоўскага, што ўтварылі федэратыўную Рэч Паспалітую: белы (срэбны) арол і белая (срэбная) Пагоня на чырвоных шчытах. Правілы еўрапейскае геральдыкі прадугледжваюць магчымасць своеасаблівага «перакладу» геральдычнага сімвала з мовы гербаў на мову сцягоў: колер эмблемы герба ўтварае верхні або асноўны колер сцяга, а колер шчыта — ніжні або дадатковы колер сцяга. (Апісаныя вышэй сцягі, утвораныя «наадварот» — па аўстрыйскіх правілах).

У паўстаннях 1794, 1830—31 і 1863—64 гадоў нацыянальная і гістарычная сімволіка набыла значэнне закліку да свабоды, якая асвячала барацьбу за вызваленне з-пад акупацыі. Колішнюю — страчаную — дзяржаўнасць і для беларусаў, і для літоўцаў, і для палякаў увасаблялі чырвоны з белым. Паўстанцкі Сойм прыняў 7 лютага 1831 г. ухвалу: «Нацыянальную кукарду будуць складаць колеры герба Кароны Польскае і Вялікага княства Літоўскага, г. зн. колер белы з чырвоным».

Колеры паўстанцаў кідалі выклік чорна-жоўта-беламу сцягу дынастыі Раманавых (як дзяржаўны сцяг Расійскае імперыі ўжываўся да 1896 г.)

У XIX ст. больш-менш усталявалася традыцыя называць Беларусь яе сучасным імем (раней яна ці паасобныя землі яе зваліся Крывічы, Русь, Літва і інш.). Першая вядомая згадка пра Белую Русь адносіцца да сярэдзіны XII ст.: так назваў славянскія землі, што суседнічалі з балцкімі, ірландскі місіянер. Паходжанне гэтага эпітэта і сёння цьмянае: «белы» тлумачаць як «заходні», і як «усходні», і як «вольны», і як «хрысціянскі». У любым выпадку назва Беларусі замацоўвала пазіцыю белага колеру як аднаго з нацыянальных. Пасля акупацыі Беларусі Расійскай імперыяй узнікла нават такое тлумачэнне колераў бела-сіне-чырвонага сцяга імперыі (зацверджаны Пятром І у 1709 г., узноўлены ў 1896, лічыцца расійскім нацыянальным): чырвоны колер, маўляў, адпавядае вялікаросам, сіні — «маларосам» (украінцам), белы — беларусам. Атрымлівалася, што сцяг узаконьваў акупацыю Беларусі і Украіны, але цікава, якія колеры лічыліся беларускімі і ўкраінскімі.

Беларускае Адраджэнне пачатку XX ст. патрабавала самавыяўлення ў сімволіцы, і адраджэнцы, натуральна, звярнуліся да нацыянальных колераў і гістарычнага герба, як увасаблення эстэтычнах ідэалаў народа і беларускае дзяржаўнасці. Мяркую (і маё меркаванне ўмацавалася пасля выступлення М. Сташкевіча на «круглым стале» ў «Звяздзе»), што сімволіку вярнулі да жыцця знаўцы гісторыі, найперш асяроддзе Вацлава Ластоўскага. Натуральна, гэта адбылося і да абвяшчэння Беларускае Народнае Рэспублікі, і да Кастрычніцкае рэвалюцыі. У 1916 годзе Пецярбургскі камітэт пацярпеўшым ад вайны вывешваў на сваім будынку сцяг. А калі лютаўская рэвалюцыя ўзняла хвалю трыумфу і сімвалаў свабоды, дык сярод апошніх знайшлося месца і беларускім. 12 сакавіка ў Менску адбыўся «Дзень беларускага значка» — свята беларускае мовы і культуры, дзе прадаваліся і значкі адпаведных колераў. Пра свята шырока пісалі тагачасныя менскія газеты. Вайскоўцы — беларусы на франтах першай сусветнай вайны насілі бела-чырвона-белыя стужкі, выконваючы рашэнне Рады беларускіх культурна-асветных гуртюоў у войску ад 5 жніўня 1917 г. Старэйшая наша пісьменніца Зоська Верас (Людвіка Войцікава) узгадвае, як яна вышывала чырвонымі ніткамі па белым лозунг «Няхай жыве вольная Беларусь», што вісеў на сцэне пад час менскага з ´езда беларускіх арганізацый у сакавіку 1917 г., а потым вырабляла значкі. За вясну — лета бурлівага 1917 года нацыянальныя колеры зноў занялі трывалае месца ў беларускай палітычнай свядомасці.

Таму не дзіўна, што прапанаваны на І Усебеларускім з ´ездзе 1917 г. праект новага — чырвона-бела-блакітнага — сцяга не быў усхвалены. Калі беларускі палітычны рух узняўся да рэалізацыі ідэі незалежнасці Бацькаўшчыны — абвяшчэння Беларускае Народнае Рэспублікі 9 сакавіка і пряняццця Устаўное граматы аб яе незалежнасці 25 сакавіка 1918 года — праблемы выбару сімволікі не паўставала. Кароткая і трагічная гісторыя БНР неадлучная ад бела-чырвона-белага сцяга і герба Пагоня.

Былі спробы скарыстаць нацыянальную сімволіку пры распрацоўцы дзяржаўнага герба БССР. 24 лістапада 1926 года Саўнарком БССР, разгледзеўшы пададзеныя на конкурс праекты герба, прапанаваў дапрацаваць іх, між іншым, так, каб у акаймоўцы прысутнічала бела-чырвона-белая стужка. Мастак В. Вокаў у канцы снежня прадставіў такі праект, але ў сакавіку наступнага года СНК усё ж абраў іншы варыянт.

З пачаткам масавых рэпрэсій супраць нацыянальнае дэмакратыі «рэпрэсіраванымі» аказаліся і нацыянальныя, і гістарычныя сімвалы. Купалу прымусілі напісаць ліст, дзе ён выракаўся «буржуазна-нацыяналістычнае» «ненавіснае» Пагоні. Загінулі ў засценках ад рук людзей з чырвонымі зоркамі на цэшках арганізатары і ўдзельнікі Акадэмічнае канферэнцыі, якім інкрымінаваліся і колеры аздаблення залы.

(Заканчэнне на 2 стар.).

ІНФАРМАЦЫЙНЫ КАЛЕЙДАСКОП

У ВС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Аб рашэннях нечарговай пятай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванаццатага скліканя ў частцы, якая датычыцца ЛКСМ Беларусі

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастанаўляе:

1. З назвы, пунктаў 2 і 3 пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб дэпартызацыі органаў улады і кіравання Рэспублікі Беларусь, дзяржаўных прадпрыемстваў, устаноў, арганізацый і ўласнасці Камуністычнай партыі Беларусі і Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі Беларусі» ад 25 жніўня 1991 года выключыць словы «Ленінскі Камуністычны Саюз Моладзі Беларусі», і «ЛКСМБ».

2. Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь, мясцовым Саветам народных дэпутатаў Рэспублікі Беларусь прывесці свае акты ў адпаведнасць з гэтай пастановай.

3. Пастанова ўступае ў сілу з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.
2 кастрычніка 1991 г.

ФОНД САЦЫЯЛЬНАЙ АБАРОНЕНАСЦІ ПАВЕДАМЛЯЕ

Увага!

Сямейным студэнтам, якія жывуць на прыватных кватэрах, неабходна зарэгістравацца ў Фондзе сацыяльнай абароненасці студэнтаў і маладых спецыялістаў (пакой 302 у галоўным корпусе) для таго, каб атрымаць матэрыяльную дапамогу.

Якраз для вас

КІМ БЫЦЬ!

Факультэт грамадскіх прафесій і студэнцкі клуб універсітэта запрашаюць у

— аркестр народных іструментаў;
— хор народнай песні;
— ансамбль народнай музыкі;
— ансамбль народных танцаў;
— студыю бальнага і сучаснага танца;
— вакальна-інструментальны ансамбль;
— духавы аркестр;
— секцыю сольных спеваў;
— секцыю бібліятэказнаўства;
— секцыю перакладчыкаў-рэферэнтаў;
— фотастудыю.

А таксама на гаспадарча разліковыя курсы.

Калі вы жадаеце стаць самай абаяльнай і прываблівай, удзельнічаць у дэманстрацыі мадэляў адзення фірмы «Мардзотто» (Італія) і ў рэкламных здымках фірмы «Сабекс» (Польшча), не ўпусціце свой шанц!

Курсы манекеншчыц. Заняткі праводзяць высокакваліфікаваныя спецыялісты. Працэс навучання ўключае ў сябе падрыхтоўку па спецыяльных дысцыплінах: майстэрству макіяжа і прычоскі, харэаграфіі, рытміцы і сучасных танцах, псіхалогіі зносін і этыкету, гісторыі касцюма і перспектыўных напрамках развіцця моды, аўтатрэнінгу і фізічнаму ўдасканаленню, гісторыі мастацтва і інш.

Пасля заканчэння курсаў усім, хто паспяхова здаў выпускныя экзамены, прысвойваецца кваліфікацыя манекеншчыцы і выдаецца пасведчанне ўстаноўленага ўзору.

У працэсе навучання ёсць магчымасць заключыць кантракты для працы ў якасці фотамадэлі за мяжой. **Навучанне платнае — 750 рублёў. Тэрмін навучання — 9 месяцаў.**

Курсы экскурсаводаў таксама на карысць вам.

Заняткі праводзяць высокакваліфікаваныя выкладчыкі універсітэта і турысцка-экскурсійнага комплексу. Слухачы, якія паспяхова здадуць выпускны экзмен, атрымаюць пасведчанне устаноўленага ўзору і права працаваць у якасці экскурсавода.

Кошт навучання — 400 руб., тэрмін навучання—9 месяцаў.

Курсы сакратароў-машыністак.

Кошт навучання — 300 руб. Тэрмін навучання — 5 месяцаў. Пасля заканчэння курсаў, слухачам выдаецца пасведчанне ўстаноўленага ўзору і прысвойваецца кваліфікацыя сакратар-машыністкі.

За даведкамі звяртацца ў пакой 218 галоўнага корпуса, тэл. 44-27-69.

ПАДПІСКА — 92

ПАВАЖАНЫ ЧЫТАЧ!

Упершыню для настаўнікаў, выкладчыкаў вузаў, прафтэхвучылішч і тэхнікумаў, вучняў і бацькоў — для ўсіх, каму блізкія лёсы школы і айчыннай адукацыі, выдаецца свабодная штотыднёвая газета «ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК».

Толькі ў нас вы зможаце прачытаць:

— вострыя палемічныя артыкулы, заметкі, дыскусіі — дыялогі, інтэрв ´ю, пісьмы чытачоў аб неадкладных патрэбах сярэдняй і вышэйшай школы, аб клопатах і хваляваннях настаўнікаў, бацькоў, аб сапраўднай і ўяўнай перабудове народнай адукацыі;

— роздумы таленавітых педагогаў — пра тое, што і як мяняць у школе і ВНУ у змесце і арганізацыі педагагічнай і навуковай дзейнасці.

Калі Вы падпішацеся на незалежны, свабодны ад любога віду цэнзуры «Педагогический вестник», Вы станеце саўдзельнікам нашай агульнай справы.

Наш падпісны індэкс — 50 103, кошт падпіскі на год 10 руб. 40 кап.

Рэдакцыя штотыднёвіка «Педагогический вестник».

«... ПАКРЫЙ САБОЙ НАРОДНЫ РУХ!»

(Працяг. Пачатак на 1 стар.)

Нічога дзіўнага, што нямецкія акупанты ў час другой сусветнай вайны, заплюшчыўшы вочы на свае сапраўдныя адносіны да беларускае сімволікі (пад Пагоняй немцаў перамаглі ў 1410 г. пры Грунвальдзе, а ў 1918 г. акупанты зрывалі бела-чырвона-белыя сцягі як знакі беларускае дзяржаўнасці), згадзіліся на яе выкарыстанне на тэрыторыі Беларусі. За гэтым стаяў халодны палітычны разлік: літасціва дазволіць пэўныя праявы нацыянальна-культурнага жыцця, каб выглядаць лепш за папярэдніх гаспадароў палітычнага становішча.

Лёс сімволікі ў гады акупацыі стаў галоўным аргументам афіцыяльнай прапаганды супраць яе. Але ці варта нам адмаўляцца, напрыклад, ад роднае мовы, таму што на ёй гаварылі і калабарацыяністы? Ад народных песень, бо іх зборнікі выходзілі ў акупіраваным Менску? Якія ж крытэрыі анафемы?

Складанасць пытання ў тым, што таталітарызм планамерна вытручваў гістарычную памяць народаў, і сёння не кожны, пабачыўшы Пагоню ці штандар, падумае пра грунвальдскую славу ці мужнасць паўстанцаў Каліноўскага, або зацятую барацьбу заходніх беларусаў супраць апалячвання: і проста таму, што чалавек можа нічога не ведаць пра гэтыя старонкі нашай гісторыі. Трэба ж ведаць пра ўсё, і тады дылема: што пераважыць — некалькі гадоў акупацыі ці шматвяковая гісторыя народа — вырашыцца сама па сабе.

У міжваенны перыяд нацыянальныя сімвалы сталі знакамі прыналежнасці да яе нацыянальна-культурнага і вызваленчага руху ў акупіраванай палякамі Заходняй Беларусі. Тры паласы былі на цэшках вучняў Віленскае беларускае гімназіі, на штандарах барацьбы. У беларускіх клубах і чытальнях можна было бачыць беларускі герб і сцяг. Дзе-нідзе, свята верачы ў будучы шчаслівы лёс уз'яднанага народа, з бела-чырвона-белымі сцягамі ў верасні 1939 г. сустракалі Чырвоную Армію.

Адносіны БНФ «Адраджэнне» да афіцыяльнае дзяржаўнае сімволікі ў Праграме Беларускага Народнага Фронта. Я ж дазволю сабе выказацца асабіста. Вексілолагі з Латвіі П. і М. Цюрыны слушна заўважылі: «... Ступень «патэнтнай чысціні» дзяржаўных сімвалаў адлюстроўвае і дэкларуе ўзровень самастойнасці і незалежнасці самой дзяржавы». Сцяг БССР ад пачатку ствараўся як знак мінімальнага ўзроўню ці нават адсутнасці якой бы там ні было самастойнасці гэтага ўтварэння. Яго чырвань рознілася ад чырвані іншых сцягоў адно літарамі ССРБ або БССР. Пасляваенная сітуацыя вымусіла сталінскі рэжым заняцца падфарбоўкай фасадаў «суверэнных» рэспублік у прапагандысцкіх і непасрэдна практычных мэтах — увесці паболей рэспублік у ААН дзеля лішніх галасоў. У канстытуцыі рэспублік быў фармальна вернуты пункт пра нацыянальныя вайсковыя злучэнні, а ў пачатку 50-х распачалася кампанія стварэння новых афіцыяльных сцягоў. Да чырвонага палотнішча з сярпом, молатам і пентаграмай далучалі каляровую палоску. Прычым цікава, што палоска, дараваная Грузіі,— блакітная, Латвіі — сіняя, хоць такіх колераў няма на нацыянальных сцягах гэтых народаў. Зялёнага колеру пашкадавалі для мусульманскіх народаў (толькі таджыкам далі вузенечкі пасачак), затое зеляніну ўпершыню ў сваёй гісторыі атрымалі Беларусь, Малдавія і Карэла-Фіншчына.

Новы сцяг БССР быў прыняты 25 снежня 1951 г. Яго распрацоўка, мусіць, разглядалася як заданне асаблівай сакрэтнасці, інакш чым растлумачыць, што, як сведчыць А. Міхальчанка, «Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР у 1951 годзе, калі быў аб'яўлены конкурс на новы флаг, апрача ўказа, у архівах нічога не пакінуў». Міхальчанка адшукаў імя аўтара сцяга — Гусеў М. І.: «як жывапісец ён мала вядомы». Анекдатычную няпэўнасць геральдычнага статуса новых сцягоў трапна заўважыў згаданы геральдыст К. Іваноў: «Афіцыяльныя дакументы, якія тлумачылі б сімволіку расфарбоўкі новых сцягоў, не выдадзены». Мастакі і колеразнаўцы добра ведаюць ўражанне цяжкасці, змрочнасці, якое можа пакідаць спалучэнне чырвонага і зялёнага.

Сцяг, стварэнне якога звязана з перыядам таталітарнага сталінізму, які ігнаруе нацыянальныя геральдычныя традыцыі і сведчыць пра адсутнасць суверэнітэту Беларусі,— не здабыў агульнанароднае сімпатыі і пазбаўлены гістарычнае перспектывы.

Настаў час, калі павінна спраўдзіцца прароцтва нашага нацыянальнага гімна (аўтар верша Краўцоў Макар):

Хай ажыве закамянелы
Наш беларускі вольны дух,
Штандар наш бел-чырвона-
белы,
Пакрый сабой народны рух!

Вінцук ВЯЧОРКА,

Артыкул падрыхтаваны паводле матэрыялаў газеты «Грунвальд»).

Фестываль беларускай маладзёжнай музыкі «Басовішча-91» праходзіў у Польшчы на Беласточчыне ў мястэчку Барык. Арганізатарамі фестывалю сталі сябры Беларускага аб'яднання студэнтаў у Польшчы. За некалькі дзён да пачатку музычнага свята да месца яго правядзення пачала з'язджацца публіка. А ў пятніцу, 12 ліпеня, з Беларусі маленькімі (і не такімі ўжо маленькімі) групамі сталі дабірацца госці: музыкі, дзелавыя людзі, фанаты рок-музыкі, журналісты. Ну, і, канечне ж, гандляры.

І вось пятніца, 12 ліпеня, вечар. Адзін з арганізатараў фестывалю Багдан Сіманенка, захоўваючы знешні спакой, знаходзіўся ў цяжкім і незайздросным становішчы: большая і да таго ж лепшая частка ўдзельнікаў фестывалю, дзякуючы доўгай стамляючай дарозе, спякотнаму сонцу і вельмі цёпламу, нават гарачаму (а дакладней «горячительному»), прыёму, мела зусім не таварны выгляд. Але, як гаворыцца, нічога ў прыродзе такога няма, каб чаго-небудзь ды не было.

«Басовішча — гэта імпрэза, падрыхтаваная Беларускім аб'яднаннем студэнтаў у Польшчы пры дапамозе людзей добрай волі, якія ўгледзелі ў ёй нагоду праявіць сябе ў розных формах нашага шматпакутнага зямнога існавання: этычнага, музычнага, нацыянальнага, эканамічнага, сацыяльнага. Няхай Бог усемагутны злітуецца над усімі імі»,— так пачаў імпрэзу канферансье фестывалю Ян Максімюк. Пад шматлікія апладысменты адкрыў свята ўжо вядомы Богдан (Бодо), апырскаўшы тых, хто сядзеў побач са сцэнай, шампанскім.

Рашуча, пакінуўшы ўсе сумненні і хваляванні ў роднай Гародні, выйшаў на сцэну Віктар Шалкевіч. Ён пачынаў канцэрт. Віктар лічыць сябе бацькам новага стылю — бруднага беларускага блюза. Аб яго фальклорна-гістарычных «пэрлах», поўных іроніі, а часцей за ўсё сарказму, не разбэшчаныя аматары аўтарскай песні змаглі атрымаць слабое ўяўленне аб тым, што такое блюз, але, спадзяюся, зразумелі, што такое БББ (брудны беларускі блюз), а тым больш паглыбілі свае веды па гісторыі нашага краю ў паслякастрычніцкі перыяд. Шалкевіч спяваў доўга, яго папрасілі на «біс», што, дарэчы, стала традыцыяй фестывалю: пасля выступлення кожны ўдзельнік выконваў яшчэ раз тую песню, якая асабліва была даспадобы слухачам.

Потым на сцэне з'явілася Лера Сом з Полацка. Тыя, хто цікавіцца беларускай бардаўскай песняй, чулі, мабыць, яе магнітафонны альбом «Мой горад». Лера спявала свае песні з гэтага альбому. Даволі нечаканым і вельмі цікавым было выступленне Юркі Асіпенкі, Адама Ляўчука і Юркі Іванюка з Беластоку — вакал і дзве гітары. Хлопцы падрыхтавалі сваю праграму за два дні да фестывалю. Разам з цёплым летнім вечарам іх выступленне стварыла прыемны лірычны настрой.

Наступнага выканаўцу, Сяржука Сокалава-Воюша, сустрэлі як народнага героя, і яго голас патануў у моры слухацкіх галасоў, якія спявалі разам з Сержуком усе песні. А выступленне бардаў у першы дзень завяршаў Зміцер Яўтуховіч з Менску, які акампаніраваў сабе на акардэоне (не зусім звычайная з'ява ў бардаўскай песні).

Рок-канцэрт распачаў беластоцкі гурт «Альбаросіка». На мой погляд, гэта было адно з самых цікавых выступленняў на фестывалі. Незвычайны тэмбр голасу вакаліста гурта Яна Хоха, сумесь рока, фальклора, рэгі і блюза, прыгожыя тэксты, не пазбаўленыя думкі. Ва ўсялякім выпадку, у нас на Беларусі падобнага яшчэ няма. Ніхто не хаваў сваіх сімпатый. Арганізатары імпрэзы да таго ж вырашылі прадэманстраваць навінкі піратэхнікі і пусцілі на сцэну дым. Праўда, агрэгат, які выконваў функцыі дымавай крыніцы, быў не апошняга пакалення, і таму аператар-піратэхнік на наступны дзень, захапіўшыся гэтым адказным заняткам, не заўважыў, як апаліў нагу бубнару «Рокіса» Анатолю Горбачу.

Гурт «Мясцовы час» з Полацка не трэба было доўга рэкламаваць. Іх шматлікія канцэрты, альбомы і плыт, які выйшаў на фірме «Мелодыя», зрабілі сваю справу. «Я жыў», «Ускраіна» і іншыя вядомыя песні гучалі са сцэны. Высокі голас вакаліста гурта Алеся Кузьміна, прафесійная праца музыкаў — і работнікі паліцыі ўжо ледзь стрымлівалі тых, хто ірваўся на сцэну. Па-праўдзе кажучы, некаторыя усё ж такі здолелі ўскарабкацца на сцэну, а потым скакалі з вышыні ў натоўп. Не думаю, што гэта рабілася ад залішніх пачуццяў, але было эфектна. Пад самы канец першага дня фестывалю выступіла віцебская «Грамада». Як сказаў адзін са слухачоў: «Грамада» ёсць тым рок-гуртам, які ў змозе дарэзаць кожную публіку». На пачатку хлопцы выканалі свой новы рэпертуар, а потым пачаставалі ўсіх вясельнымі варыянтамі савецкіх і замежных шлягераў.

Першы дзень фестывалю скончыўся а другой гадзіне ночы.

Другі дзень, а дакладней вечар, можна назваць «парадам монстраў». Распачынаў канцэрт Алесь Камоцкі — чалавек, які стаяў разам з Сяржуком Сокалавым-Воюшам ля вытокаў сучаснай беларускай бардаўскай песні. Калі ў вас будзе патрэба паслухаць мудрыя, сумленныя, шчырыя, вясёлыя песні, ідзіце на канцэрты Алеся. Вы ніколі не падманеце сябе. Яго «Гаспадыня ранішняй зоркі» заваражыла слухачоў, і яны доўга не адпускалі Алеся пасля яго выступлення. Дарэчы, калі ўсё будзе добра, гэтай восенню ў гародненцаў з'явіцца магчымасць патрапіць на канцэрты Алеся Камоцкага, які даў згоду наведаць наш горад. Не прамініце скарыстаць гэты шанц.

Эля Бэзюк з Варшавы паказала, што і ў Польшчы ёсць вельмі самабытныя і таленавітыя беларускамоўныя выканаўцы. А Уладзімір Кандрыкінскі хацеў здзівіць усіх унікальным беларускім кантры. Але каманда яго не сабралася, і прыйшлося аднаму выконваць свае песні. І хоць песен было не шмат, але Уладзь паказаў, што значыць на высокім прафесійным узроўні рабіць любімую справу. Аб гурце «Новае неба» ўжо пісалі рэспубліканскія газеты і часопісы. Кася Камоцкая запрасіла слухачоў у свой паўакустычны свет гукаў і словаў. Пасля выступлення «Мясцовага часу» на сцэне — «Мроя». Новыя і ўжо вядомыя песні з альбому «Дваццаць восьмая зорка» падхапілі ўсе. Завадны стодрок каманды і вострасацыяльныя (як сцвярджаюць некаторыя крытыкі) тэксты — гэта твар «Мроі». Выступленне падалося даволі зацягнутым, але арганізатары імпрэзы былі ўпэўнены ў беспройгрышным варыянце такой сітуацыі.

Не паспелі правесці «Мрою», як перад публікай з'явіўся новы гурт з Менску «Рокіс». Пераможцы III туру хіт-парада «Беларускай маладзёжнай» былі названыя адкрыццём фестывалю. Іх выступленне сапраўды выклікала фурор. Задавальненне атрымалі ўсе: і музыкі, і тыя, для каго яны выступалі. Праўда, вартаўнікам парадку прыйшлося актывізаваць свае дзеянні па захаванню хаця б падабенства спакою каля сцэны. Скажу яшчэ, што ў «Рокісе» будзе выступаць экс-вакаліст «Бонды» Ігар Варашкевіч. Што ж, саюз абяцае быць цікавым, і першыя спробы прынеслі ўжо нядрэнныя вынікі. Гэтай восенню «Рокіс» таксама з'явіцца ў Гародні, і аматары сучаснага прафесійнага рока будуць мець магчымасць усё ўбачыць сваімі вачыма і пачуць сваімі вушамі.

Пайшоў дождж, і таму не ўсе ўдзельнікі паспелі выступіць. Але гэта не бяда. Свята адбылося. У адной з песен «Альбаросікі» ёсць такія словы:

Чаму ж нам не пець,
Калі ў сэрцы есць агонь?

Гэты агонь аб'яднаў некалькі тысяч людзей, якія ліпеньскімі начамі гэтага года падаравалі сабе магчымасць незабыўных пачуццяў. Я адкрыў для сябе дзіўны, прыгожы, не пакідаючы мяне да гэтай пары феномен — сучасную беларускую бардаўскую і рок-культуру. Вядомую далёка не ўсім, але якая заслугоўвае таго, каб аб ёй ведалі многія. Шкада вось, што ў нас, на Беларусі, няма пакуль што свайго «Басовішча».

На наступны фестываль «Басовішча-92» чакаюць прыезду Шынейд О'Конар і гурта «Ю-Ту», якія далі згоду на ўдзел.

С. ЛАЎНІК.

ГАРАДЗЕНЬ...

Адбылася першая гісторыка-краязнаўчая практыка студэнтаў трэцяга курса факультэта беларускай філалогіі і культуры. Практыка будучых настаўнікаў роднай мовы і літаратуры, будучых работнікаў культуры праходзіла пад кіраўніцтвам Тацьцяны Рыгораўны Маліноўскай (новай супрацоўніцы кафедры беларускай культуры).

Пры дапамозе гэтай выкладчыцы, цікавага чалавека, яе аповядаў, мы змаглі больш поўна пазнаёміцца з архітэктурнымі помнікамі і гісторыяй старажытнай Гародні.

Для многіх студэнтаў майго курса было навінай тое, што калісь у Гародні такі старажытнейшы помнік архітэктуры і духоўнай культуры як Фара Вітаўта, які ўяўляў сабой вялікую гістарычную каштоўнасьць мястэчка, гарманічна ўпісваўся ў архітэктурны комплекс м. Гародні, гэта было адзінае цэлае... Магу сказаць: «Было... », бо ўжо няма і, на вялікі жаль, ніколі ўжо не вернецца бо... па віне савецкіх чыноў... ён быў зьнішчаны ў савецкі час, ноччу з 26 на 27 кастрычніка ў 1964 року...

З Тацьцянай Рыгораўнай пабывалі на дзядзінцы Новага Замку, дзе пачулі ад яе аповяд пра жыцьцё-быцьцё князёў Вялікага княства Літоўскага...

І стаялі мы на высокай Замкавай гары, і глядзелі задуменна здалёк, з вышыні на бурлівую плынь Нёмана — дзеда, які апяваўся ў вершах паэтаў розных часоў... і ўяўлялі сабе, як калісь па гэтым дзядзінцы, над Нёманам, вось так задуменна, з заклапочаным выглядам, але важна, расхаджваў вялікі князь Літоўскі Вітаўт, як па Нёману ў тыя часы плылі чужаземныя гандлёвыя караблі. А калі ў 1398 року Верхняя царква, якая разьмяшчалася тут, на дзядзінцы Старога Замку, згарэла, то на месцы пажарышча князь пабудаваў з каменьня і цэглы (цэглаю выраўноўвалі рады валуноў і абліцоўвалі вежы) гатычны пяцівежавы Верхні Замак (пазьней названы Старым)... Ад Тацьцяны Рыгораўны мы таксама даведаліся, што паміж паўночна-ўсходняй і круглай вежамі знаходзіўся двухпавярховы палац, сьцяна якога адначасова зьяўлялася і абарончай сьцяной, і што ў 1580 року палац быў перабудаваны для караля Рэчы Паспалітай Стэфана Баторыя па праекту італьянскага архітэктара Скотта з Пармы. Палац адносіцца да эпохі рэнесансу і быў увенчаны дэкаратыўна-абарончым атыкам, упрыгожаным аркамі з фігурнымі завяршэньнямі і тонкай акаймоўкай вокнаў... На цяперашні час у будынку разьмешчаны Гарадзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музэй.

... Пазнаёміліся мы і з архітэктурным помнікам канца 19 — пачатку 20 стагодзьдзя, вежай пажарнага дэпо, якая дзейнічае і на сёньняшні дзень.

... 13 верасьня мы наведалі царкву Раства Багародзіцы Гарадзенскага кляштару Базыльянаў, помнік архітэктуры 18 стагодзьдзя (1726 року), якая адносіцца да вуніяцкага барока. Архітэктар І. Фантана III. Экскурсію вяла загадчыца музэю, якая з трывогай за будучыню гэтага вуніяцкага сьвятога храма расказала нам яго гісторыю: пра яго трагічны лёс і жахлівае існаваньне. Вяла яна аповяд і пра тое, зь якімі намаганьнямі, цяжкасьцямі ўсё ж удалося адрадзіць, рэстаўрыраваць, прывесьці да жыцьця гэты помнік (якія ўстановы ў ім толькі ні зьмяшчаліся... і гараж ДТСААФ, і «Музей атэізму і гісторыі рэлігіі» (з 1985 року), цяпер — «Музей рэлігіі», у хуткім часе будынак стане «Музеем духоўнай культуры»...).

З аповяду супрацоўніцы музэю мы зрабілі для сябе пэўныя вывады... «да чаго дайшлі мы з бальшавіцкім манкуртызмам?»..)...

Наведалі мы і Фарны касьцёл, помнік архітэктуры 17—18 стагодзьдзяў. Касьцёл ўяўляе сабою, таксама як і царква Раства Багародзіцы Гарадзенскі кляштар Базыльянаў, трохнефавую крыжава-купальную базыліну з двухвежавым галоўным фасадам (вежы перабудаваны і завершаны складанымі барочнымі купаламі сярэдзіне 18 ст.). Ад нашай кіраўніцы мы даведаліся,

ГАРОДНЯ... ГАРОДНА...

што гэта быў не проста касьцёл, а... ён уваходзіў у архітэктурны комплекс, у які быў уключаны і кляштар езуітаў і езуіцкі калегіюм, бібліятэку, аптэку, жылыя карпусы і гаспадарчыя забудовы.

... У час наведваньня касьцёла да нас падыйшоў наглядчык і сказаў: «Нех пані навучае студэнтуф не хісторыі архітэктуры і маляжства ў косьцюлі, а нех млоды людзі научаюцца Закону Боскему...» І ён папрасіў нас пайсьці адтуль, раздаўшы папярэдне кожнаму з нас паперкі-агіткі, каб мы, чытаючы іх, праверылі сваё сумленьне і «на веру в Пана Буга»...

Вядома, у кожнага свае ўражаньні ад экскурсіі і... да сьвятога айца, і да» WiaryyBoga»

Цікавым для нас было і наведваньне абласнога архіву. Сваімі рукамі мы дакраналіся да каштоўных архіўных лістоў газэты К. Каліноўскага «Мужыцкая праўда», нелегальнае рэвалюцыйна-дэмакратычнае газэты, адно зь першых перыядычных выданьняў на беларускай мове. Мае сябры-аднакурсьнікі намагаліся крыху пачытаць яе, але іх спробы былі дарэмнымі, бо стадрук быў выкананы «лацінкай». А для мяне гэта не складала цяжкасьці. Я прачытала ім некалькі артыкулаў. Сябры дзівіліся, на колькі дакладна перадаюцца асаблівасьці беларускай мовы гэтай азбукай («лацініцай»). Самыя цікаўныя папрасілі, каб я паспрабавала ім растлумачыць гэты правапіс, што я і зрабіла. А яшчэ я паспрабавала вучыць іх чытаць гэты тэкст. Мае аднакурсьнікі прыйшлі да вываду, што беларускай «лацініцы» ніякая «нармоўна» і ніякая «тарашкевіца» не раўня. Сказалі, што мова твораў К. Каліноўскага — ўнікальная (трапная, сакавітая, мілагучная), гэта цуд. Думаю, пасьля гэтага яны будуць глядзець на прадмет «Гістарычная граматыка» іншымі вачыма, я спадзяюся, што будзе так, бо... гэта неабходна.

На мой погляд, што студэнты вынесьлі шмат карыснага для сябе з гэтай практыкі. Пашырылі свой кругагляд, а асноўнае — сталі больш багатымі духоўна.

Невядомым для нас было тое, што на месцы, дзе зараз стаіць помнік Сакалоўскаму (насупраць кінатэатру «Гродна»), калісь узвышаўся Дамініканскі кляштар, на тым месцы, дзе зараз пабудаваны Ленінскі райвыканкам, некалі стаяў касьцёл (і прытулак) Сьвятога Духа для ўбогіх (у 16 ст.). За такую карысную інфармацыю мы дзякуем Тацьцяне Рыгораўне.

Трэба адзначыць, што калісь вуліцы Гародні мелі зусім адрозныя назовы ад сучасных. І пра гісторыі вуліцаў апавядала нам Тацьцяна Рыгораўна, выкладчыца дэмакратычнага кірунку...

Хачу зазначыць ад сябе, што наша Гарадзенскае гісторыка-культурнае таварыства «Паходня» 19 верасьня абмяркоўвала ліст, які быў адрасаваны гарадскому Савету народных дэпутатаў аб вяртаньні ранейшых назоваў вуліцам і плошчам Гародні, якую я занесла ў гарсавет для разгляду нашым абранцам 20 верасьня. 26 верасьня на сустрэчу з паходнянцамі ў ГДК прыйшоў дэпутат з гарвыканкаму спадар Мілінкевіч А. Д. І вось мы даведаліся, што заява была разгледжана на пасяджэньні дэпутатаў і яны маюць намер вярнуць былыя назовы гарадзенскім вуліцам і плошчам: вуліца Савецкая будзе вул. Віленскай, Маладзёжная — Брыгіцкай, К. Маркса — Езерскай, вул. Крупскай — Стэфана Баторыя (прапанова палякаў Гародні), вуліц Дзяржынскага мяркуюць даць назоў Дамініканскай), вул. Сацыялістычная — Вітаўта, плошча Леніна (старая частка) — плошчай Тызенгаўза, Савецкая плошча — Стары Рынак (або пл. Давыда Гарадзенскага; ідуць спрэчкі наконт назову Бульвара Ленінскага Камсамолу, мяркуюць назваць яго бульварам або вуліцай Браніслава Тарашкевіча; шмат ідзе спрэчак і наконт іншых вуліц. Чым гэта скончыцца? Час пакажа. Але хочацца верыць, што Адраджэньне не пройдзе дарэмна і вельмі не хацелася б, каб нашчадак у наш адрас пра Беларусь, беларусаў і палякаў калісь мусіў кінуць такія словы: «Чаго варта Шафа, у якой жывуць Пацукі?..»

Г. ПЛАЎСКАЯ,
сябра Гарадзенскага гістарычна-культурнага таварыства «Паходня». Матэрыял друкуецца ў аўтарскім напісанні.

ГРОДНА...

Зрабі сябе сам!

«... Дух дасканалы толькі тады, калі ўсведамляе космас»
Е. І. Рэрых «Жывая этыка».

СТАРАЖЫТНЫЯ філосафы гаварылі: цела — гэта «храм душы». Чало — гэта дух, век — сто гадоў. Дух, які прыходзіць вякамі, і ёсць чалавек.

Народная медыцына разглядае паняцце «чалавек» наступным чынам:

ЧАЛАВЕК
Вечнае
тонкае цела (душа)
цела ментала
Смертнае
астральнае цела
эфірнае цела
фізічнае цела

«Дзіця — гэта госць у сям ́і» — гаворыць народная мудрасць. Адна з самых магутных энергій — гэта энергія любві. Старажытныя кнігі вучаць, што зачацце павінна адбывацца пры поўнай гармоніі мужа і жонкі, таму што лічыцца, што толькі ўзаемны аргазм выклікае найбольш моцныя энерга-хвалявыя ваганні і дапамагае бацькам прыняць з Космаса высокую дасканалую душу (тонкае цела). Ва ўтроб маці ўсяляецца дух будучага дзіцяці. Жанчыны, як правіла, адчуваюць гэта. У многіх краінах, дзе пануе культ рэлігіі, аборты забаронены. Лічыцца, што пры аборце гіне або траўміруецца тонкае цела, яно не можа пайсці назад у Космас, а, паўторна засяляючыся, калечыць дзіця.

Усходняя філасофія сцвярджае, што тонкае цела жыве разумным жыццём у двух вымярэннях: днём — у шчыльным свеце, ноччу — у тонкім. У час сну тонкае цела адыходзіць у Космас праз сёмую чакру і папаўняецца энергіямі. Гэтыя энергіі неабходныя чалавеку для паўнацэннага жыцця.

Тонкае цела не мае полу, па форме нагадвае выцягнутую колбу.

Астральнае цела, або наша біяабалонка, фарміруецца да 5-6 гадоў. Гэта самы адказны ўзрост ў развіцці дзіцяці, калі закладваецца аснова яго характару. Усё біяполе чалавека ўмоўна дзеліцца на 49 галоўных, актыўных зон. Частку астральнай энергіі дзіця атрымлівае ад сваіх бацькоў. Далей астральнае цела фарміруецца пад уздзеяннем знешніх фактараў. Чалавечае вока не можа бачыць сотняў згусткаў біяэнергіі (камячкоў, шарыкаў, колбачак), якія акружаюць нас. Кожны згустачак мае дадатны або адмоўны зарад. Дзіця, як губка, лёгка ўбірае гэтыя энергіі, лёгка пазбаўляецца ад іх. Таму так важна ў гэты перыяд, каб умовы выхавання і псіхалагічная абстаноўка вакол дзіцяці былі добрымі, бо лічыцца, што падобнае прыцягваецца да падобнага. Гэта значыць, што там, дзе пануе атмасфера амаральнасці, нічога станоўчага дзіця для сябе не знойдзе.

АЗБУКА БЕССМЯРОТНАСЦІ

Калі дзіця перастае адно баяцца знаходзіцца ў пакоі, яго нішто не хвалюе, не палохае, то можна смела казаць, што яго астральнае цела сфарміравана. Калі цяпер дзіця хлусіць вам у вочы, крадзе або праяўляе шкодныя інтарэсы, то выжыць, выправіць гэтыя недахопы ў тысячу разоў цяжэй, чым раней.

Цела ментала знаходзіцца ў паўшар ́ях нашага галаўнога мозга і выпрацоўвае важнейшую біялагічную энергію — энергію думкі. Перш за ўсё трэба ўсвядоміць, што наша думка матэрыяльна. Гэта срэбная або чырвоная маланка з кручкаватым джалам. Срэбная думка мае дадатковы зарад, чырвоная — адмоўны. Біяполе чалавека лёгка ўлаўлівае і прыцягвае энергіі думкі. Гэтым і тлумачыцца экстрасэнсорнае лячэнне, урок і інш.

У «Тэорыях аб іонасферах» Вернадскі сцвярджае, што думка нікуды не знікае, а запісваецца магнітна ў пэўнай сферы. Кожная думка падпарадкоўваецца сілам гравітацыі, асабліва адмоўная. Магчыма, адсюль і многія нашы беды, звязаныя са стыхійнымі бедствамі.

Цела ментала выдаецца чалавеку Космасам, калі ён яшчэ знаходзіцца ва ўтробе маці.

Цела эфірнае — гэта наша пажыццёвая матрыца, клішэ фізічнага цела. Лічыцца, што калі чалавек «наслядзіў» у папярэднім жыцці, то ў даным увасабленні прапорцыі фізічнага цела будуць парушаны Космасам. Гэта кармічная непаўнацэннасць.

Узрост 14,5 гадоў трэба адзначыць асабліва. Яго прынята называць цяжкім, пераходным... Вучэнне сцвярджае, што з гэтага ўзросту (14,5 гадоў) чалавек пачынае выконваць сваю касмічную місію ў даным увасабленіі, пачынаецца яго Лёс. Жывая Этыка наконт гэтага сцвярджае, што Лёс можа змяніць толькі адна сіла — сіла думкі і духоўная дасканаласць.

За паўгода да смерці фізічнае цела перастае атрымліваць энергію Космаса, душа рыхтуецца да пераходу ў тонкі свет. Пасля ночы чалавека мучыць стомленасць, яго прыцягвае да зямлі. Арганізм не мае сілы супрацьстаяць захворванням.

За 1,5 мінуты да смерці, быццам паскораны фільм, перад вачыма прабягае жыццё, якое трэба было б пражыць па законах Космаса. Сэрца спыняецца, тонкае цела выходзіць. Але яно не адлятае адразу, а знаходзіцца побач да пахавання праху. Душа лёгка счытвае думкі ўсіх прысутных і чуе словы. Нельга гаварыць і думаць дрэннае пра нябожчыка. У пакоі абавязкова павінны гарэць свечкі, тонкае цела набірае энергіі для пералёта.

На 3-ці дзень ад фізічнага аддзяляецца цела ментала. Таму рэлігія не рэкамендуе крэмацыю нябожчыкаў.

На 9-ы дзень гіне цела эфірнае. На гэтым заснаваны паданні, што да дзевяці дзён нябожчык «ходзіць», але без душы.

На 40-ы дзень разбураецца цела астральнае. Прафесар М. Я. Шатуноў сцвярджае, што праводзіў спецыяльныя даследаванні шляхам аэраздымкі зоны могілак. Плёнка фіксуе астральнае цела над магілай да 40 дзён. Яно быццам прывязана тонкай нітачкай да магілы і вісіць на вышыні 3,7 метра. На 40-ы дзень нітка згарае, астральнае цела часткова гіне, часткова адыходзіць.

Тонкае цела можа вярнуцца на зямлю на 42-і дзень, а можа і праз шмат гадоў. Калі галосяць на пахаванні, то просяць душу хутчэй вярнуцца ў блізкіх людзях.

Свае пытанні накіроўвайце ў цэнтр па вывучэнню метадаў нетрадыцыйнай медыцыны, які знаходзіцца па адрасу: **Мінск, Радыяльная, 36, Фізкультурна-аздараўленчы комплекс.**

Матэрыял падрыхтаваў
А. ХАДАКОВІЧ.

НАША ГАЗЕТА

ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА КАЛЕКТЫВУ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ Я. КУПАЛЫ

ВАША ГАЗЕТА

гэта сусвет

шматпланавай ІНФАРМАЦЫІ
у час любой сацыяльна-эканамічнай фармацыі,
думкі ЦІКАВЫХ ЛЮДЗЕЙ,
калейдаскоп НЕЗВЫЧАЙНЫХ ІДЭЙ
НАВІНЫ з усіх універсітэтаў,
творы сучасных ПРАЗАІКАЎ І ПАЭТАЎ,
у нашай газеце выступаюць
ВЫКЛАДЧЫКІ,
КАНДЫДАТЫ,
ДАЦЭНТЫ,
ПРАФЕСАРЫ,
ЗАГАДЧЫКІ ўсіх кафедр і лабараторый.
Толькі ў нас
УНІКАЛЬНЫ ЛЕКТОРЫЙ
«Беларуская музыка сёння і ўчора»,
а таксама МОРА
ГУМАРУ, САТЫРЫ І СТУДЭНЦКІХ ЖАРТАЎ,
з якімі, мы думаем, пазнаёміцца варта,
спісы КНІГ, ПАТРЭБНЫХ І НОВЫХ,
ад якіх закружацца вашы галовы,
магчымасць выказаць СВАЕ МЕРКАВАННІ,
атрымаць АДКАЗЫ НА ЛЮБЫЯ ПЫТАННІ,
і, канечне ж,
ЗНАЕМСТВЫ І ВІНШАВАННІ,
не абыдзем ЖЫЦЦЁ СТУДЭНТАЎ,
не забудземся на ПАТЭНЦЫЯЛЬНЫХ АБІТУРЫЕНТАЎ.
Рэдакцыя плануе праводзіць канцэрты
ЛЕПШЫХ БАРДАЎ І ЛЕПШЫХ ГУРТОЎ,
выставы
БЕЛАРУСКІХ (І НЕ ТОЛЬКІ) МАСТАКОЎ,
ПРЫМАЕМ ЛЮБЫЯ КАШТОЎНЫЯ ПАРАДЫ,
якім, безумоўна, будзем вельмі рады.
Запрашаем усіх, хто мае час:
ЗАХОДЗЬЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, У ГОСЦІ ДА НАС.
МЫ СПАДЗЯЁМСЯ НА ВАШУ ПАДТРЫМКУ.
Калі хочаце ўбачыць сябе на фотаздымку,
сваіх знаёмых, сваіх сяброў,
прачытаць аб сабе колькі добрых слоў,
НЕ ПАШКАДУЙЦЕ НЕЙКІХ НЯШЧАСНЫХ ТРОХ (3) РУБЛЕЎ.

НАШ АДРАС:
230023.
г. Гродна
вул. Ажэшкі, 22,
4 паверх, пакой 404

СЯБРЫ!
35 нашых нумароў
разбудзяць ваш розум,
зрушаць у венах кроў,
прынясуць хвіліны задавальнення,
унясуць у жыццё поўнае ажыўленне.
СТВАРАЙЦЕ ГРУПЫ ПАДТРЫМКІ,
ПАДПІСВАЙЦЕСЯ НА ГАЗЕТУ
«ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ»
І ВЫ ЎБАЧЫЦЕ, ЯК ЗМЕНІЦЦА
НАВАКОЛЬНЫ СВЕТ!
З 1 верасня пачынаецца падпіска на нашу газету.
КОШТ — 3 рублі.

Наш адрас: 230023, г. Гродна, вул. Ажэшкі, 22, пакой 404, тэл. 44-72-97	Газета выходзіць штодыднёва Аб 'ём газеты — адзін друкаваны аркуш	Газета надрукавана афсетным спосабам у Гродзенскай абласной узбуйненай друкарні г. Гродна, вул. Паліграфістаў, 4 Падпісана ў друк у 16.00. наклад: 2000 Зак. 5737	ЗАСНАВАЛЬНІКІ: САВЕТ УНІВЕРСІТЭТА, ПРАФКАМ СУПРАЦОЎНІКАЎ, ПРАФКАМ СТУДЭНТАЎ, КАМІТЭТ КАМСАМОЛА.	РЭДАКТАР С. М. ЛАЎНІК